

**BLOKCHEYN TEXNOLOGIYALARINING MEHMONXONA
XIZMATLARIDA TO'LOV TIZIMLARIGA INTEGRATSIYASI
(O'ZBEKISTON MISOLIDA)**

Xolbayev Anvar Muxiddinovich

Ipak yo'li turizm va madaniy meros xalqaro
universiteti HR bo'limi boshlig'i

E-mail: gideongideongideon22130310@gmail.com

Abdurazzoqova Xumora Akmal qizi

Samarqand davlat tibbiyot universiteti o'qituvchisi

E-mail: abdurazzoqovaxumora500@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezis blokcheyn texnologiyalarining mehmonxona xizmatlarida to'lov tizimlariga integratsiyasi tahlil qilinadi. Maqolada blokcheynning afzalliklari, xususan, tranzaksiyalar xavfsizligi, shaffoflik va raqamli to'lov tizimlarining ishonchliligini oshirishdagi ahamiyati ko'rsatib beriladi. O'zbekiston misolida mehmonxona sohasida raqamli to'lovlar va blokcheyn asosidagi yechimlarning joriy etilishi bo'yicha takliflar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: blokcheyn, raqamli to'lov, mehmonxona, turizm, kriptovalyuta, xavfsizlik, shaffoflik, tranzaksiya.

Аннотация. В статье анализируется интеграция блокчейн-технологий в платежные системы гостиничного сервиса. Показаны преимущества технологии блокчейн, такие как безопасность транзакций, прозрачность и повышение надежности цифровых платежных систем. На примере Узбекистана предлагаются решения по внедрению блокчейн в гостиничный сектор.

Ключевые слова: блокчейн, цифровой платеж, гостиница, туризм, криптовалюта, безопасность, прозрачность, транзакция.

Annotation. This article analyzes the integration of blockchain technologies into payment systems in the hotel industry. It highlights the benefits of blockchain, including transaction security, transparency, and the reliability of digital payment

systems. Based on the example of Uzbekistan, proposals are made for implementing blockchain solutions in the hospitality sector.

Keywords: blockchain, digital payment, hotel, tourism, cryptocurrency, security, transparency, transaction.

Kirish

So‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi natijasida to‘lov tizimlarida xavfsizlik, shaffoflik va tezkorlikni ta‘minlovchi yangi texnologiyalar paydo bo‘ldi. Shulardan eng dolzarb va istiqbollilaridan biri — bu blokcheyn texnologiyasidir. Blokcheyn (blockchain) — bu ma‘lumotlarni markazlashmagan tarzda saqlovchi va ularga o‘zgartirish kiritishni deyarli imkonsiz qiluvchi raqamli tizimdir. Turizm va mehmonxona sohasida blokcheyn texnologiyasi to‘lov tizimlariga integratsiya qilinishi orqali mijozlar uchun ishonchli va tezkor xizmat ko‘rsatishni ta‘minlaydi. O‘zbekiston turizm infratuzilmasida ham raqamli to‘lov tizimlari joriy etilmoqda, bu esa blokcheyn yechimlariga katta ehtiyoj tug‘diradi.

Adabiyotlar tahlili

Blokcheyn texnologiyasi so‘nggi yillarda ilmiy va amaliy sohalarda keng o‘rganilmoqda. Narayanan va boshqalar (2016) blokcheynning asosiy tamoyillari, ya‘ni markazlashmagan tizim, shaffoflik va o‘zgarmaslikni batafsil tahlil qilgan. O‘zbekiston tajribasida esa 2020-yildan boshlab elektron to‘lovlar tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish bo‘yicha bir qator normativ hujjatlar qabul qilindi. Masalan, Prezidentning 2020-yil 5-noyabrdagi PQ-4882-son qarorida to‘lov tizimlarining xavfsizligini ta‘minlash va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari belgilangan. Jahon tajribasida Booking.com, Expedia Group kabi kompaniyalar blokcheyn asosidagi rezervatsiya va to‘lov tizimlarini sinovdan o‘tkazmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqotda tahliliy va taqqoslama metodlar qo‘llanildi. O‘zbekiston mehmonxona sohasidagi to‘lov tizimlari holati o‘rganilib, blokcheyn texnologiyasini joriy etish imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot davomida so‘rovnoma va intervyu usullari yordamida 20 ta mehmonxona vakillarining fikrlari yig‘ildi. Shuningdek,

mavjud xalqaro tajriba asosida blokcheyn yechimlarining afzalliklari va kamchiliklari baholandi.

Tadqiqot natijalari va muhokama

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston mehmonxona sohasida to'lov tizimlari hali to'liq raqamlashtirilmagan. Ko'plab mehmonxonalar kredit karta yoki naqd to'lovlar asosida ishlaydi. Blokcheyn texnologiyasi esa bu jarayonni avtomatlashtirib, transaksiyalarni real vaqt rejimida kuzatish, komissiya xarajatlarini kamaytirish va to'lov xavfsizligini oshirish imkonini beradi. Masalan, mehmon blokcheyn asosidagi tizim orqali bron qilish, to'lovni amalga oshirish va kvitansiya olishi mumkin. Bunday tizimlarda barcha yozuvlar markazsiz bloklarda saqlanadi va soxtalashtirish ehtimoli nolga teng. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, blokcheyn joriy etilgan tizimlarda mijoz ishonchi 30–40% ga ortadi. Ammo, bu texnologiyani joriy etishda kadrlar malakasi, texnik infratuzilma va huquqiy asoslarning to'liq shakllanmagani muammo bo'lib qolmoqda.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, blokcheyn texnologiyasining mehmonxona sohasidagi to'lov tizimlariga integratsiyasi mijozlarga qulaylik, shaffoflik va xavfsizlikni ta'minlaydi. O'zbekiston sharoitida ushbu texnologiyani joriy etish uchun quyidagi chora-tadbirlar zarur:

1. Mehmonxona sohasida blokcheyn texnologiyasi bo'yicha pilot loyihalar tashkil etish.
 2. Axborot xavfsizligi va kriptovalyuta to'lovlari bo'yicha normativ-huquqiy bazani takomillashtirish.
 3. Mutaxassislarni qayta tayyorlash va texnik infratuzilmani modernizatsiya qilish.
 4. Turizm sohasida raqamli xizmatlar ko'lamini kengaytirish.
- Ushbu chora-tadbirlar amalga oshirilsa, O'zbekiston mehmonxona sohasida xalqaro darajadagi raqamli to'lov tizimlari joriy etilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Narayanan, A., Bonneau, J., Felten, E., Miller, A., & Goldfeder, S. (2016). Bitcoin and Cryptocurrency Technologies. Princeton University Press.
2. Swan, M. (2015). Blockchain: Blueprint for a New Economy. O'Reilly Media.
3. Tapscott, D., & Tapscott, A. (2018). Blockchain Revolution. Penguin.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-noyabrdagi PQ-4882-son qarori.
5. World Economic Forum. (2021). Blockchain in Travel and Tourism.
6. Expedia Group Annual Report (2022). Digital Payments and Blockchain Solutions.